IL-ĠARRA MKISSRA (ĠER 19). (2)

Mons Lawrenz Sciberras

Fil-kapitlu dsatax tal-ktieb ta' Ġeremija niltaqgħu ma' xena oħra u li l-bidu tagħha, mela l-aġent, huwa wkoll Alla omnipotenti. Għalhekk dan Alla jamar lil Ġeremija biex imur jixtri ġarra, isejjaħ numru ta' personalitajiet minn Israel fosthom anzjani biex quddiemhom biswit il-Bieb ix-Xaqquf ikisser il-ġarra li jkun xtara. Dan il-ġest li kien obbligat jagħmel Ġeremija ġie segwit minn kliem aħrax u iebes ta' tifsir. "Hekk għad inkisser dan il-poplu ta' din il-belt bħalma titkisser ġarra tal-fuħħar, bla ma tkun tista tissewwa'" (Ġer 19,11).

Ġrajja u tifsir

Din hija xena u kliem mimli theddid qawwi kontra Ġerusalemm u n-nies li jgħixu fiha b'mod speċjali l-kapijiet tagħha. U f'liema żmien kien meta saret din ix-xena tal-ġarra mkissra u l-kliem iebes tassew! Kien qrib ħafna tas-sena 605 meta f'dak iż-żmien ukoll intisġet xena oħra qawwija u drammatika tassew. Din il-ġrajja taħraq qiegħda fil-kapitlu sitta u tletin ta Ġeremija.

Dakinhar is-sultan Geħojakim sama' lil Baruk jaqralu mill-ktieb spirata ta' Ġeremija. Dan il-kliem xejn ma għoġob lis-sultan Ġeħojakim u billi l-kuxjenza tiegħu niggżitu sew, naturalment għaliex ma kienx miexi skont dak li sama', b'rabja fuqu qabad u ħaraq il-ktieb kollu fil-kenur sakemm "il-ktieb kollu ntemm fin-nar" (Ġer 36,23). Probabbilment kien dak li għamel Ġeremija mill-ġarra li wassal li Ġeħojakim sa hawn. B'dak li għamel Ġeħojakim ħaseb li se jikkalma l-kuxjenza tiegħu.

Kuntest qawwi ħafna.

Is-sitwazzjoni, ż-żmien, il-post u l-kuntest ta' din il-ġrajja huwa wieħed qawwi ħafna! Hawn ordni ċara u diretta ta' Alla lil Ġeremija. Fl-azzjoni ta' Ġeremija li jkisser u jfarrak il-ġarra tal-fuħħar hija sitwazzjoni li xejn mhu faċli li treġġa' kollox lura. Dan ifisser li huwa impossibbli li wara li tkun kissirt ġarra issa tista' qatt toħlom li terġa' tgħaqqadha mill-ġdid. Hawn qiegħdin fl-impossibbli! U n-nies tal-post, li dak iż-żmien ix-xogħol tal-fuħħar kien wieħed tant komuni, fehemu sewwa l-kliem, l-azzjoni u t-tifsira sħiħa tagħha!

"Inti mbagħad tkisser il-ġarra quddiem in-nies li jiġu miegħek" (Ġer 19,10): Din l-azzjoni ta' Ġeremija flimkien mat-tkisser fejn kollox isir frak u laqx ifisser sitwazzjoni ta' disprament, dan għaliex dak il-frak qatt mhu se jirnexxilek tgħaqqdu mill-ġdid.

Il-kliem ta' Ġeremija dwar ix-xorti tal-belt ta' Ġerusalemm, tfakkar kważi fl-istess kliem li snin wara qal Ġesù dejjem fuq l-istess belt tiegħu Ġerusalemm. U jekk kliem Ġeremija kien wieħed iebes, ċar u dirett, xejn anqas kien kliem Ġesù: "Ġerusalemm Ġerusalemm, int li toqtol il-profeti u tħaġġar il-messaġġiera mibgħutin lilek kemm-il darba ridt niġbor lil uliedek bħalma l-qroqqa tiġbor il-flieles taħt ġwenħajha, u int ma ridthiex! Ara darkom għad iħalluhielkom ħerba! (Mt 23, 37-38).

Dan l-istess ħsieb ta' dispjaċir lejn il-belt il-qaddisa qiegħed ukoll f'Luqa 19,41. F'dan il-kuntest Ġesù jagħmel xi ħaġa oħra rari ħafna f'ħajtu. Ġesù tant ħass għafsa ta' qalb għal beltu meta ftakar x'kien se jiġrilha fil-ġejjieni tant ħassu kommoss u mqanqal li beka fuqha (Lq 19,41). "Għax għad jiġi żmien fuqek meta l-għedewwa tiegħek idawruk b'rampa u jagħlquk minn kullimkien" (Lq 19,43).

Żmien ta' dekadenza

Il-ġrajja tal-ġarra mkissra ġrat fi żmien storiku tassew meta l-idolatrija fil-belt,

saħansitra fit-tempju, kienet fl-aqwa tagħha. Ir-riforma li pprova jagħmel is-sultan Ġosija, u din swietlu ħafna tbatija, firdiet u glied mal-istess kbarat ta' madwaru, ma swiet għal xejn. Ninsabu bejn is-snin 640 u 609. "Bnew is-santwarji ta' Bagħal, biex jaħarqu bin-nar lil uliedhom b'sagrifiċċju tal-ħruq lil Bagħal" (Ġer 19,5). Dan is-sagrifiċċju jissejjaħ Molok: Aktar 'l isfel minn daqshekk idoltarija żgur li wieħed ma jistax jinżel u jogħdos.

U hawnhekk issa fix-xena tal-ġarra mfarrka Ġeremija jrid iwassal il-messaġġ li min mhux lest li jdur b'rieda u sinċerità lejn Alla, jixbah lil dak iċ-ċaqquf imkisser u mormi u ma jiswa għal xejn iżjed ħlief li jiġi misħuq minn riġlejn in-nies. Dan huwa tassew messaġġ qawwi; wieħed ma għandu qatt jilqa' u jaċċetta jew jixrob kollox mingħajr qabel ma jgħarbel sew. Hemm waqtiet fil-ħajja fejn wieħed għandu jħoss li ma jistax jilqa' u jaċċetta kollox b'għajnejh magħluqa!

Forsi ikun hawn min jistaqsi, imma possibbli li fil-belt il-qaddisa - Ġerusalemm - u saħansitra fl-aktar post għażiż u qaddis għal-Lhud, mela t-tempju, kien hemm min wasal sa dan l-istat hekk ikrah u ta' min jikkundannah!? It-tweġiba neħduha minn kliem Ġeremija nnifsu: "Għax huma telquni u pprofanaw dan il-post billi ħarqu l-inċens lill-allat barranin li, la huma, la missirijiethom, u lanqas is-slaten ta' Ġuda ma kienu jafu bihom. Imlew dan il-post bid-demm ta' l-innoċenti" (Ġer 19,4). Hekk hu r-riferenza għas-sagrifiċċji Molok.

Analiżi tas-sitwazzjoni.

Il-kliem tal-profeta fih tliet livelli, wieħed aktar qawwi, orribbli u diżuman mill-ieħor! L-ewwel livell huwa li l-poplu telaq u abbanduna lil Alla! Ma baqgħux jagħrfu lil Alla bħala l-ħallieq u

l-konservatur tal-ħajja sħiħa u umana tagħhom. Issa aħna nafu li l-poplu Lhudi huwa poplu monoteista, jiġifieri jqim lil Alla wieħed. Imma kliem Ġeremija hawn qed juri xorta oħra.

Dan Ġeremija diġà kien wera l-istess ħsieb bi kliem ieħor figurattiv: "Għax tnejn huma d-dnubiet tal-poplu tiegħi: telqu lili, l-għajn tal-ilma ġieri, biex ħaffru bjar għalihom, bjar miksura li ma jżommux ilma" (Ġer 2,13). Din l-idolatrija mhix neċessarjament il-qima lil xi idoli oħra. Hawn ta' min isemmi l-flus, il-poter, il-qerq, u l-inġustizzji. L-idolatrija huwa wkoll atteġjament ta' kif wieħed jitlaq u jabbanduna 'l Alla! Anzi ma jasal qatt biex jagħrfu bħala l-ħallieq u dominatur ta' kollox. Alla huwa dak li għandu jiġi adurat, meqjum u rringrazzjat mingħajr ebda kundizzjoni ta' ħadd u ta' xejn!

It-tieni ħtija gravi u li ttaqqal fuq spallejn il-poplu huwa l-fatt li dawn "ipprofanaw dan il-post qaddis billi ħarqu l-inċens lill-allat barranin". Issa huwa fatt indiskutibbli li t-tempju ta' Ġerusalemm, għall-poplu Lhudi, huwa l-post uniku fid-dinja kollha fejn għażel Alla biex hemm jagħmel l-għamara tiegħu fost il-bnedmin. Meta Salamun għall-ewwel darba kkonsagra dan il-maqdes lil Alla "... is-sħaba mliet it-tempju tal-Mulej... għax il-

glorja tal-Mulej kienet imliet it-tempju tal-Mulej" (1 Slat 8,10-11). Għalhekk mela t-tempju kien sar l-eqdes, l-ogħla u l-iprem post fejn il-Lhud kienu jmorru jitolbu, jirringrazzjaw u joffru 'l ħafna u ħafna debħiet tagħhom lil Alla.

Barra dan fil-parti ta' ġewwa nett kien hemm l-arka tal-patt miżmuma b'għożża u mħabba kbira. Hemm darba fis-sena kien jidħol il-qassis il-kbir li bid-demm tal-bodbod iroxx fuq l-għatu – *kapporet*– tal-arka u fuq in-nies. U fl-istess waqt isemmi l-isem ta' Alla.

Issa quddiem din il-qdusija kollha tat-tempju, Ġeremija qiegħed jara dik il-profanazzjoni li tkexkxek! In-nies tant għamew, tant tbiegħdu minn Alla ħaj u veru li bdew jaħarqu l-inċens quddiem allat oħra, allat li għandhom il-għajnejn u ma jarawx, għandhom il-widnejn u ma jisimgħux (S 115, 5-6). Sa dan l-att l-aktar baxx u mimli idolatrija wasal il-poplu l-magħżul! U għalhekk allura l-kastig kien wieħed tassew fil-qrib! Il-ġarra kienet tassew waslet fi stat tat-tkissir.

It-tielet ħtija gravi, kera u tqila hija t-tixrid ta' demm innoċenti. Din hija tassew xi ħaġa tat- tkexkix, xi ħaġa diżumana għal kollox. Il-kliem ta' Ġeremija huwa ċar u dirett ħafna: "Bnew is-santwarji ta' Bagħal, biex jaħarqu bin-nar lil uliedhom b'sagrifiċċji tal-ħruq lil Bagħal." (Ġer 19,5). Diżumanità aktar baxxa minn din wieħed la jista' jimmaġina u anqas jaħseb. Toqtol it-trabi, mela persuni umani, biex dawn toffrihom lil alla falz Bagħal!!

Fi żminijietna l-ibliet sekularizzati ma jagħtux kas, anqas biss jgħaddi minn moħħhom li l-ġlied bejn l-aħwa, il-mibegħda ta' wieħed lejn l-ieħor, bħala bażi għandhom id-disprezz tal-aħwa u l-qima li wieħed għandu lejh innifsu. Egoiżmu sfrenat, awtonomija biss lejn dak kollu li huwa ta' din l-art. Il-bniedem tal-lum ma jaċċetta qatt lil Alla, u lil dan bħala s-sieħeb awtorevoli tiegħu. Il-bniedem ma jasal qatt biex jifhem u jilqa' li Alla jistħoqqlu min iqimu, min jadurah min iservih.

Ġeremija u Ġesù.

Il-kliem theddid tal-profeta Ġeremija joqrob ħafna lejn dak ta' Ġesù, meta dan għallem dwar il-hena vera u hena qarrieqa. "Imma ħażin għalikom, intom l-għonja, għax il-faraġ tagħkom ħadtuh. Ħażin għalikom intom li għalissa mxebbgħin, għax għad tkunu bil-ġuħ. Ħażin għalikom intom li għalissa tidħku, għax għad tnewħu u tibku. Ħażin għalikom meta kulħadd isemmikom fil-ġid. Għax l-istess għamlu missirijiethom lill-profeti foloz!" (Lq 6, 24-26). Il-profeta qiegħed jgħid hekk: 'Ħażin għalik belt, li tistrieħ fuq il-għana u l-kummerċ; ħażin għalik li tidħak b'mod sarkastiku biex l-ieħor ibati; ħażin għalik li taħqar, tgħakkes u tweġġa' lill-iltim u l-armla fqira; ħażin għalik li tqarraq fil-miżien, fil-kejl u l-kwalità u fil-ħin biex int tħaxxem dejjem aktar butek.'

Ix-xena tal-ġarra mkissra u mfarrka għalkemm ilha snin kbar li ġrat imma għad għandha eku ċar, preċiż u qawwi għal żminijietna. It-tifsira sħiħa ta' din il-ġrajja ta' Ġeremija, saħħaħha u ssiġillaha Kristu stess bit-tagħlim tiegħu.